

בס"ד, ו' אייר התשפ"ו

מנחות ק"ב – כל העומד להיזרק או להישרף, חיבת הקודש, ושינוי במנחה

שאלות:

1. שמחה רוצה להקדיש כבש, האם זה אומר שהכבש כבר קדוש?

כל העומד להיזרק

ראינו בדף הקודם את דעת **רבי שמעון** לגבי טומאת אוכלין, שרק אוכל שהייתה לו "שעת הכושר" להיחשב אוכל (כלומר, זמן שבו היה מותר באכילה או בהנאה), רק הוא יכול לקבל טומאת אוכלין. לכן, בפרה אדומה שנשחטה יש טומאת אוכלין, למרות שהיא אסורה בהנאה, כי הייתה לה אופציה להיפדות, ו**רבי שמעון** סובר ש"כל העומד לפדות – כפדוי דמי".

הגמרא הקשתה על **רבי שמעון** מקרבן שנשחט אבל דמו לא נזרק, שהוא לא מקבל טומאת אוכלין. למה לא נגיד שהיה פוטנציאל לזרוק את דמו, והוא ייחשב כ"אוכל"? הגמרא חילקה שמדובר במקרה שהשחיטה הייתה סמוך לשקיעת החמה ולא נותר שהות ביום לזרוק את הדם.

בדף שלנו, **רב אשי** מתרץ את הקושיה באופן אחר: שגם אם הייתה שהות ביום, **רבי שמעון** לא מחשיב את הפוטנציאל של זריקת הדם. כי פדייה תלויה בדיבור בלבד, ולגביה **רבי שמעון** סובר ש"העומד לפדות כפדוי", אבל זריקת הדם היא מעשה פיזי ולגביו לא אומרים "כל העומד לזרוק כזרוק דמי". לכן, לא נוצרה "שעת הכושר" והבשר לא נחשב אוכל.

הגמרא **מקשה** ממשנה במסכת מעילה, שבה נאמר שקרבן ש"לין" (עבר זמנו) או נטמא, או יצא מחוץ לעזרה, לאחר שהיה ראוי לזריקה והיתה לו שעת היתר לכהנים, פטור מדין מעילה. והגמרא מדייקת שמדובר כשרק היה ראוי לזריקה. לכאורה זה מוכיח שבמעילה אנחנו כן אומרים "העומד לזרוק כזרוק דמי!", למרות שזה מעשה?

רב אשי מחלק בין מעילה לטומאה: דין מעילה חל רק על חפץ שמוגדר כ"קדשי ד". ברגע שהקרבן ראוי לזריקה, הקדושה שלו פוקעת (כי לכהנים יש כבר זכות בו), והיא לא חוזרת גם אם הוא נפסל אחר כך. ולכן הפוטנציאל מספיק להפקיע את האיסור. אבל טומאת אוכלין דורשת שהחפץ יהיה מוגדר כ"אוכל". בשר קרבן לא מקבל שם "אוכל" עד שנעשה מעשה הזריקה שמתיר אותו. כאן הפוטנציאל להיות אוכל לא הופך את הבשר לאוכל באופן ממשי, ולכן אין טומאה.

הגמרא **מקשה** על **רב אשי** שאמר שהעומד ליזרק לא נחשב זרוק, ממשנה בכריתות, שמביאה מחלוקת תנאים משולשת במקרה ששאדם הביא קרבן "אשם תלוי" על ספק עבירה, ונודע לו בוודאות שלא חטא לפני שנשחט הקרבן. ובכל אופן לפי דעת **רבי יוסי** אם נודע לו אחרי שהקרבן נשחט ולפני הזריקה אפילו אם הדם כבר נמצא בתוך הכוס (המזרק) – ממשיכים בתהליך, זורקים את הדם והבשר נאכל לכהנים. **רבא** הסביר ש**רבי יוסי** סובר כ**רבי שמעון**, ש"כל העומד לזרוק – כזרוק דמי", ולכן דם בכוס נחשב כאילו כבר נזרק והכשיר את הבשר. ומכאן קשה על **רב אשי**.

אבל הגמרא מתרצת ומביאה הסבר אחר של של חכמי ארץ ישראל בשם **רבי יוסי בר חנינא**: שטעמו של **רבי יוסי** לא קשור לפוטנציאל הזריקה, אלא לדין שכלי שרת (הכוס עם הדם) מקדשין את הפסולים מהסוג הזה, שהם לא פסולים גמורים מצד הקרבן עצמו – להיקרב למרות שהספק התברר.

2. יואב אומר שאין טעם לשרוף חמץ, כי כל העומד להישרף כשרוף דמי, הוא צודק?

כל העומד להישרף וחיבת הקודש

רב אשי הקשה לרב כהנא: אם **רבי שמעון** מחשיב פוטנציאל כמעשה ("עומד לזרוק כזרוק"), למה שלא נאמר גם ש"כל העומד לשרוף – כשרוף דמי"? ואז בשר "נותר" (שעבר זמנו) ופרה אדומה שעומדים להישרף. נחשיב אותם כאילו כבר נשרפו, וייחשבו לעפר ולא לאוכל, וממילא לא אמורים לקבל טומאת אוכלין!

▪ **רב כהנא מתרץ** שחיבת הקודש (החשיבות המיוחדת שהתורה נותנת לדבר קדוש, כמו שראינו לעניין עצים ולבונה) הופכת את הבשר ל"אוכל" לעניין טומאה, למרות שהוא עומד להישרף ולא ראוי לאכילה.

○ **רבינא שאל** את **רב אשי** על התירוץ של **רב כהנא**: האם "חיבת הקודש" רק מאפשרת לחפץ להיטמא בעצמו (להיפסל), או שהיא גם הופכת אותו ל"אוכל" גמור שיכול להעביר טומאה הלאה לאחרים (למנות בו "ראשון" ו"שני" לטומאה)? כי את השאלה הזו שאל **ריש לקיש** לגבי "צריד של מנחות" (גרגרי סולת יבשים במנחה שלא נגעו בשמן ולא הוכשרו לקבל טומאה מהתורה): האם חיבת הקודש שלהם מאפשרת להם להעביר טומאה לדרגת "שני", והרי הוא לא פתר אותה?

▪ אבל הגמרא מחלקת בין השאלות – **ריש לקיש שאל** מאחר וחיבת הקודש נלמדת מייתור הפסוק 'והבשר' וזהו דין מהתורה, האם היא גם מטמאה אחרים לדרגת "שני" לטומאה שישרפו את הקודש, בעוד שיתכן ש**רב כהנא** דיבר על טומאה מדרבנן מצד חיבת הקודש בנותר ופרה אדומה שמחשיבה אותם כאוכל.

3. שאל אמר שהוא יביא את הסולת למנחת מחבת, ובסוף הוא הביא מרחשת, הוא צריך להביא עוד מנחה?

שינוי בכלי המנחה ובמספר העשרונות

הסוגיה דנה באדם שקיבל על עצמו להביא קרבן מנחה באופן מסוים (סוג הכלי או מספר הכלים) ובפועל שינה מהתחייבותו המקורית.

המשנה מחלקת בין שני מצבים של התחייבות: 'הרי עלי' ו'הרי זו'

○ אם האדם **נדר** להביא מנחה בכלי מסוים (מחבת, או מרחשת) והביא בכלי השני – המנחה שהביא כשרה כנדבת חולין אפשר לומר שזו מנחה אחרת, אבל הוא לא יצא ידי חובת נדרו. ועליו להביא מנחה נוספת בכלי הנכון.

○ אבל אם האדם הצביע על סולת ואמר ש"זו" תהיה המנחה בכלי מסוים, ובסוף הביא אותה בכלי אחר – המנחה פסולה. כי הקדושה חלה על סולת ספציפית עבור כלי מסוים, והשינוי פוסל את הקרבן.

